

Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)

„Zahrady“, parc. č. 501/8.

Jordanovská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.
Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: S-JTSK: -548230.35, -1123463.71; -548233.86, -1123473.46;
-548195.6, -1123488.22; -548191.6, -1123478.71

V dubnu 2024 prozkoumali pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., pět sídlištních objektů jordanovské kultury na lokalitě Olomouc-Slavonín, Arbesova ulice, v trati „Zahrady“, parcela č. 501/8. Zkoumaná stavba leží v zahradě na mírném svahu obráceném k východu v nadmořské výšce 213 m. Ve dvou jamkách, dvou zásobních jamách a jednom menším soujámí byly zachyceny zlomky keramiky, štípaná industrie, mazanice a kostí. Objekty náleží k již známému sídlišti zkoumanému při předchozích výzkumech v letech 2004–2023 (Kalábek 2021; 2022; Kalábek, Kalábková 2021) a tvoří prozatím jeho severní hranici.

Literatura

Kalábek, M. 2021: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 62(1), 217.

Kalábek, M. 2022: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 63(1), 155.

Kalábek, M., Kalábková, P. 2021: Domy jordanovské kultury z Olomouce–Slavonína. *Pravěk. Nová řada* 28, 103–118.

Summary

In 2024, five features associated with the Jordanów culture were excavated in the ‘Zahrady’ field (Slavonín cadastral area, Olomouc District). The site is located at the northern edge of a previously known Jordanów settlement.

Marek Kalábek

Přerov (k. ú. Čekyně, okr. Přerov)

„Žalkov“, parc. č. 937.

Kultura zvoncovitých pohárů. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr.
Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.494945N, 17.420668E

Během povrchové prospekce realizované dne 2. 11. 2023 byla nalezena silicovitá šipka v poloze „Žalkov“. Jedná se o polohu na levobřežní straně říčky Olešnice, poblíž západního okraje intravilánu Čekyně, místní části města Přerova. Nadmořská výška úrovně současného povrchu lokality rozkládající se na mírném severovýchodním svahu klesajícím od táhlého hřbetu směrem do údolí k intravilánu (zástavbě ulice Borošín) se pohybuje okolo 275–280 m. Z typologického hlediska se jedná o oboustranně plošně retušovanou šipku s křídélky a konvexně vykrojenou bází, kterou lze zařadit mezi dlouhé symetrické rovnoramenné tvary (Olivík 2009, 94–96). Délka trojúhelníkovité šipky symetrického tvaru činí 27 mm, šířka 18 mm a tloušťka 3 mm. Hmotnost je 1,58 g. Na základě poměru délky a šířky byl stanoven index 1,5. Artefakt byl zhotoven ze silicitu glaučených sedimentů světle šedobílého zabarvení.

V minulosti byly v poloze „Žalkov“ prostřednictvím povrchových sběrů zaznamenány doklady osídlení kultury s lineární keramikou a lengyelskou kulturou. Prozatím ojedinelé nálezy kultury zvoncovitých pohárů naznačují blíže nespecifikované antropogenní aktivity, které v předmětném prostoru probíhaly v období pozdního eneolitu, do něhož lze zařadit popisovaný nález šipky (Schenk et al. 2009, 257).

Literatura

Olivík, J. 2009: *Silicovitě šipky a nátepní destičky – jejich typologie a postavení v pohřebním ritu kultury zvoncovitých pohárů na Moravě* [online]. Rkp. magisterské diplomové práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. [cit. 2025-5-5]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ejukm/>.

Schenk, Z., Kuča, M., Mikulík, J. 2009: Přerov (k. ú. Čekyně, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 50(1), 257–258.

Summary

A silicite arrowhead made of erratic flint was discovered in 2023 during a surface survey in the ‘Žalkov’ field (Čekyně cadastral area, Přerov District). The artefact can be attributed to the Bell Beaker culture.

Zdeněk Schenk

Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov)

„Haletinky“, parc. č. 751.

Eneolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.457293N, 17.497818E

V roce 2022 našel terénní archeolog Muzea Komenského v Přerově, p. o., během povrchového sběru v poloze „Haletinky“, na parc. č. 751, v severní části katastru obce Kozlovice u Přerova kamenný broušený nástroj eneolitického stáří. Nálezová poloha se nachází na výrazné terénní vlně na pravém břehu potoka Lučnice, který představuje levostranný přítok řeky Bečvy. Nadmořská výška místa nálezu je 226 m.

Jedná se o kompletní exemplář miniaturního sekeromlatu s jednostranným tupým ostrím s nízkým průřezem, zaoblenými boky a týlem (obr. 9). Celková délka předmětu činí 75 mm. Maximální dochovaná šířka je 32 mm. Maximální výška nástroje má 27 mm. Hmotnost artefaktu činí 94 g. Povrch nástroje má porfyrickou stavbu, přičemž v základní blíže nerozeznatelné hmotě jsou vidět až několik mm velké tmavé minerály. Provrtání sekeromlatu, které bylo umístěno blíže k týlu nástroje, má průměr 13–14 mm. Na jedné z bočních stran břitové části nástroje se nachází nápadné poškození recentního původu.

Popisovaný předmět byl zhotoven z neovulkanického olivnického bazaltu (bazaltoidu), jehož nejbližší zdroje jsou v tomto případě na severní Moravě (Červený vrch u Libavé nebo více výskytů v okolí Bruntálu). Povrch nástroje je intenzivně patinovaný, a v důsledku toho má světle šedé zabarvení způsobené zvětřováním původně šedočerné horniny. Pod mikroskopem jsou patrné vyrostlice olivínu a pyroxenu. Magnetická susceptibilita bazaltu dosahovala v případě kozlovického exempláře hodnoty $1,8 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Na základě dosavadních nálezů kamenné broušené industrie zhotovené z bazaltu lze konstatovat, že na Moravě a ve Slezsku patřil mezi významně využívané horniny v kultuře se šňůrovou keramikou (Přichystal 2009, 207–208).

V roce 2013 objevila ve stejnojmenné trati severně od současného místa nálezu archeoložka K. Dlouhá z Tučína stopy osídlení ze staršího eneolitu, které lze spojit s aktivitami kultury s nálevkovitými poháry.

Literatura

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Obr. 9. Přerov. Miniaturní sekeromlat. Foto Z. Schenk.

Fig. 9. Přerov. Miniature stone battle-axe. Photo by Z. Schenk.

Summary

An isolated miniature polished and drilled battle-axe (Fig. 9), made of olivine basalt, was discovered in 2022 during a surface survey in the 'Haletinky' field (Plot No. 751, Kozlovice u Přerova cadastral area, Přerov District). The battle-axe can be broadly dated to the Eneolithic period.

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal

Sušice (k. ú. Sušice u Přerova, okr. Přerov)

„Čtvrtě za uličkou“, parc. č. 162/1.

Eneolit. Ojedinělý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o., přír. č. 7/2024.

Lokalizace: WGS-84: 49.485918N, 17.530702E

V roce 2022 nalezl terénní archeolog Muzea Komenského v Přerově, p. o., během povrchového sběru v poloze „Čtvrtě za uličkou“, na parc. č. 162/1, v severní části katastru obce Sušice u Přerova torzo kamenného broušeného nástroje eneolitického stáří. Nálezová poloha se nachází na tzv. Radslavické terase na levobřežní straně řeky Bečvy. Nadmořská výška místa nálezů je 227 m.

Jedná se o neúplnou břitovou část sekeromlatu s nízkým průřezem (obr. 10). Dochovaná délka předmětu činí 103 mm. Maximální dochovaná šířka je 52 mm. Maximální výška nástroje dosahuje 22 mm. Hmotnost artefaktu činí 143,5 g. Na jedné z bočních stran břitové části nástroje se nachází nápadné poškození recentního původu.

Popisovaný předmět byl zhotoven z tmavé kulmské horniny s náznakem vrstevnatosti, kterou tvoří střídání tenkých lamin prachovitých břidlic a prachovců. Povrch nástroje je intenzivně patinován, a v důsledku toho má světlejší zabarvení. Magnetická susceptibilita horniny dosahovala v případě sušického exempláře hodnoty $0,12 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Na základě dosavadních nálezů kamenné broušené industrie zhotovené z kulmského prachovce či prachovité břidlice lze konstatovat, že na Moravě a ve Slezsku patřily mezi významně využívané horniny v kultuře s nálevkovitými poháry a kultuře kanelované keramiky v období eneolitu (Přichystal 2009, 212–214).

Jen pouhé 4,4 km vzdušnou čarou severovýchodním směrem od místa nálezů popisovaného sušického artefaktu se v poloze „Nad Zbruzovým“ na katastru obce Hlinsko nachází významná archeologická lokalita. Ve starém a středním eneolitu zde bylo vybudováno centrální výšinné opevněné sídliště nadregionálního významu, jehož obyvatelé se specializovali na výrobu a distribuci kamenné broušené industrie z místních zdrojů kulmských hornin (Šebela ed. 2007; Šebela et al. 2007).

Na lokalitě „Čtvrtě za uličkou“ v katastru Sušice u Přerova byly kromě ojedinělého nálezů torza sekeromlatu zaznamenány prostřednictvím povrchových sběrů B. Gibaly realizovaných v letech 2018 až 2024 doklady osídlení, které lze rámcově datovat do období pravěku a středověku.

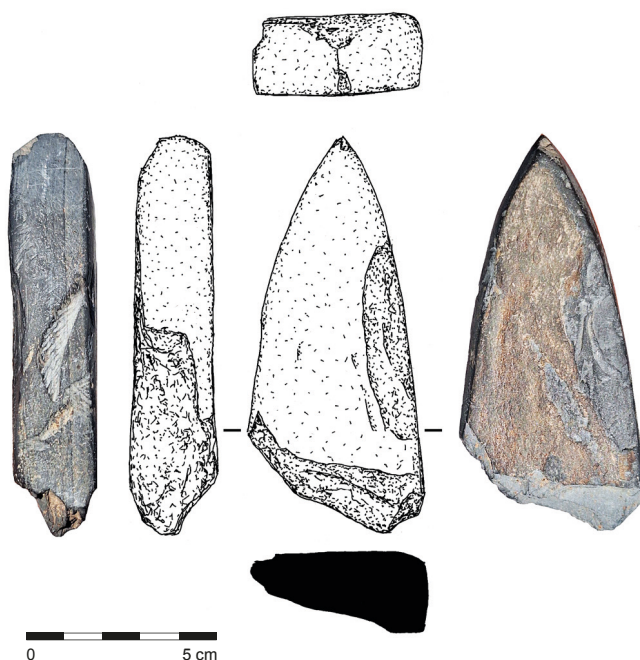
Literatura

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Šebela, L. (ed.) 2007: *Hlinsko: výšinná osada lidu badenské kultury*.

Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno.

Šebela, L., Škrdl, P., Schenk, Z. 2007: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 361–362.

Obr. 10. Sušice. Torzo sekeromlatu. Foto Z. Schenk, kresba D. Figel'.

Fig. 10. Sušice. Fragment of stone battle-axe. Photo by Z. Schenk, drawing by D. Figel'.

Summary

An isolated fragment of a polished battle-axe (Fig. 10), made of Culmian rock (a mixture of siltstone and silty shale), was discovered in 2022 during a surface survey in the 'Čtvrtě za uličkou' field (Plot No. 162/1, Sušice u Přerova cadastral area, Přerov District). The artefact can be broadly dated to the Eneolithic period.

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal

Troubelice (k. ú. Pískov, okr. Olomouc)

„Kouty“.

Eneolit. Místo sběru. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci, přír. č. 10/2023.

Lokalizace: WGS-84: 49.8133086N, 17.0513700E

V roce 2023 získalo Vlastivědné muzeum v Olomouci kamennou sekeru, která byla náhodně nalezena v katastru Troubelice na Uničovsku. Broušený nástroj pochází z trati „Kouty“ ležící severně od obory Na Vlnách a zároveň mezi dvojicí kopců Račůvka